

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง การศึกษาพฤติกรรมการสอนโดยใช้ทักษะกระบวนการของครูภาษาไทย ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพฤติกรรมการสอนโดยใช้ทักษะกระบวนการของครูภาษาไทย ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร กลุ่มตัวอย่างประชากร คือ ครูภาษาไทยชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 24 คน จาก 8 โรงเรียน โรงเรียนละ 3 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสังเกตพฤติกรรมการสอนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสังเกตพฤติกรรมการสอนตามสภาพจริงของครูภาษาไทยในชั้นเรียนคนละ 4 ครั้ง รวมทั้งสิ้น 96 ครั้ง แล้นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์หาค่าร้อยละ โดยนำเสนอในรูปตารางประกอบความเรียง

สรุปผลการวิจัย

พฤติกรรมการสอนโดยใช้ทักษะกระบวนการของครูภาษาไทย ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร สรุปได้ดังนี้

1. พฤติกรรมการสอนโดยใช้ทักษะกระบวนการในแต่ละชั้น ได้แก่

1.1 ชั้นตระหนักรู้ในปัญหาและความจำเป็น พฤติกรรมการสอนที่ครูภาษาไทยใช้มากที่สุด คือ การนำนักเรียนเข้าสู่ปัญหาโดยการใช้คำถาม การบรรยายของครู และการสนทนา พฤติกรรมการสอนที่ครูภาษาไทยใช้เป็นลำดับรองลงมา คือ การใช้สื่อการสอนเป็นการนำนักเรียนเข้าสู่ปัญหา ส่วนพฤติกรรมการสอนที่ครูภาษาไทยไม่ใช้เลย คือ การให้นักเรียนเสนอปัญหาจากการเรียน การให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นในด้านความจำเป็นที่จะต้องแก้ปัญหา และการให้นักเรียนบันทึกผลการสรุปประเด็นปัญหา

1.2 **ขั้นคิดวิเคราะห์วิจารณ์** พฤติกรรมการสอนที่ครูภาษาไทยใช้มากที่สุด คือ การให้นักเรียนสรุปสาเหตุของปัญหาโดยใช้คำถาม ส่วนพฤติกรรมการสอนที่ครูภาษาไทยใช้เป็นลำดับรองลงมา คือ การให้นักเรียนอภิปรายและแสดงความคิดเห็นอย่างมีเหตุผล

1.3 **ขั้นการสร้างทางเลือกอย่างหลากหลาย** พฤติกรรมการสอนที่ครูภาษาไทยใช้มากที่สุด คือ การชี้ให้นักเรียนได้แสวงหาทางเลือกในการแก้ปัญหาหลาย ๆ วิธีการโดยใช้คำถาม และพฤติกรรมการสอนที่ครูภาษาไทยใช้เป็นลำดับรองลงมา คือ การชี้แนะให้นักเรียนนำประสบการณ์เดิม หรือความรู้เดิมมาใช้ในการเสนอแนวทางการแก้ปัญหา

1.4 **ขั้นประเมินและตัดสินใจเลือกทางเลือก** พฤติกรรมการสอนที่ครูภาษาไทยใช้มากที่สุด คือ พฤติกรรมการสอนในช่องรายการอื่น ๆ ได้แก่ การที่ครูเป็นผู้กำหนดวิธีแก้ปัญหาให้นักเรียน ส่วนพฤติกรรมการสอนที่ครูภาษาไทยใช้เป็นลำดับรองลงมา คือ การให้นักเรียนร่วมกันตัดสินใจเลือกวิธีแก้ปัญหาโดยระบบกลุ่ม และการให้คำแนะนำและคำปรึกษาในการตัดสินใจเลือกวิธีแก้ปัญหา ตามลำดับ

1.5 **ขั้นวางแผนและกำหนดขั้นตอนการปฏิบัติ** พฤติกรรมการสอนที่ครูภาษาไทยใช้มากที่สุด คือ พฤติกรรมการสอนในช่องรายการอื่น ๆ ได้แก่ ครูเป็นผู้กำหนดขั้นตอนการปฏิบัติงานให้นักเรียน พฤติกรรมการสอนที่ครูภาษาไทยใช้เป็นลำดับรองลงมา คือ การอธิบายขั้นตอนการวางแผนให้นักเรียนก่อนแล้วจึงให้นักเรียนวางแผน การให้นักเรียนวางแผนการทำงานเป็นกลุ่ม การให้นักเรียนรับผิดชอบหน้าที่ของตนเอง และการให้คำแนะนำในการวางแผน ตามลำดับ ส่วนพฤติกรรมการสอนที่ครูภาษาไทยไม่ใช้เลย คือ การให้นักเรียนกำหนดขั้นตอนในการปฏิบัติงาน การให้นักเรียนชี้แจงแผนงานให้เข้าใจ และการร่วมพิจารณาวางแผนกับนักเรียน

1.6 **ขั้นปฏิบัติด้วยความชื่นชม** พฤติกรรมการสอนที่ครูภาษาไทยใช้มากที่สุด คือ การที่ครูได้มีการเตรียมเอกสาร ข้อมูล และอุปกรณ์เพื่อการปฏิบัติของนักเรียน ส่วนพฤติกรรมการสอนที่ครูใช้เป็นลำดับรองลงมา คือ การให้นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติงานเป็นรายกลุ่ม และการให้นักเรียนปฏิบัติงานเป็นรายบุคคล ตามลำดับ

1.7 ชั้นประเมินระหว่างปฏิบัติ พฤติกรรมการสอนที่ครูภาษาไทยใช้มากที่สุด คือ การบอก อธิบาย ชี้แจงข้อบกพร่องของงานแก่นักเรียน ส่วนพฤติกรรมการสอนที่ครูภาษาไทยใช้เป็นลำดับรองลงมา คือ การให้นักเรียนประเมินผลงานของผู้อื่น และการให้นักเรียนตรวจสอบผลงานในระหว่างปฏิบัติงานโดยวิธีตรวจผลงานของนักเรียน ตามลำดับ

1.8 ชั้นปรับปรุงให้ดีขึ้นเสมอ พฤติกรรมการสอนที่ครูภาษาไทยใช้มากที่สุด คือ การกระตุ้นให้นักเรียนแก้ไขงานของตนเองให้ดีขึ้น พฤติกรรมการสอนที่ครูภาษาไทยใช้เป็นลำดับรองลงมา คือ การชี้แนะวิธีแก้ไขงานของนักเรียน และการให้นักเรียนเสนอวิธีแก้ไขงานของผู้อื่น ตามลำดับ ส่วนพฤติกรรมการสอนที่ครูภาษาไทยไม่ใช้เลย คือ การให้นักเรียนรายงานผลการปรับปรุงงานของตน

1.9 ชั้นประเมินผลรวมเพื่อให้เกิดความภูมิใจ พฤติกรรมการสอนที่ครูภาษาไทยใช้มากที่สุด คือ การให้คำชมเชย และยกย่องผลงานของนักเรียน พฤติกรรมการสอนที่ครูภาษาไทยใช้เป็นลำดับรองลงมา คือ การให้นักเรียนแสดงผลงานของตนเองหน้าชั้นเรียน และการเปิดโอกาสให้นักเรียนชมเชยและยกย่องผลงานของผู้อื่น ตามลำดับ ส่วนพฤติกรรมการสอนที่ครูภาษาไทยไม่ใช้เลย คือ การให้นักเรียนนำผลงานจัดป้ายนิเทศ การให้นักเรียนจัดนิทรรศการแสดงผลงานของนักเรียน การให้นักเรียนเขียนรายงานผลการปฏิบัติงาน การคัดเลือกผลงานดีเด่นของนักเรียน การแสดงผลงานดีเด่นของนักเรียนที่ได้รับการคัดเลือก และการจัดกิจกรรมประกวดผลงานของนักเรียน

2. พฤติกรรมการสอนโดยใช้ทักษะกระบวนการขั้นที่ครูภาษาไทยใช้มากที่สุด คือ ชั้นที่ 6 ปฏิบัติด้วยความชื่นชม รองลงมาคือชั้นที่ 1 ตระหนักในปัญหาและความจำเป็น ชั้นที่ 7 ประเมินระหว่างปฏิบัติ ชั้นที่ 2 คิดวิเคราะห์วิจารณ์ ชั้นที่ 8 ปรับปรุงให้ดีขึ้นเสมอ ชั้นที่ 5 วางแผนและกำหนดขั้นตอนการปฏิบัติ ชั้นที่ 3 สร้างทางเลือกอย่างหลากหลาย ชั้นที่ 9 ประเมินผลรวมเพื่อให้เกิดความภูมิใจ และชั้นที่ 4 ประเมินและตัดสินใจเลือกทางเลือก ตามลำดับ

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยเรื่อง การศึกษาพฤติกรรมการสอนโดยใช้ทักษะกระบวนการของครูภาษาไทย ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร มีประเด็นสำคัญที่ควรนำมาอภิปรายดังต่อไปนี้คือ

1. พฤติกรรมการสอนโดยใช้ทักษะกระบวนการในแต่ละชั้น ได้แก่

1.1 ชั้นตระหนักในปัญหาและความจำเป็น พฤติกรรมการสอนที่ครูภาษาไทยใช้มากที่สุด คือ การนำนักเรียนเข้าสู่ปัญหาโดยการใช้อคำถาม การบรรยายของครู และการสนทนา ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของอภิญา ศิริพันธ์ (2536) ที่พบว่า พฤติกรรมการสอนในชั้นตระหนักในปัญหาและความจำเป็นที่ครูสุขศึกษาใช้มากที่สุด คือ การนำนักเรียนเข้าสู่ปัญหาโดยการใช้อคำถาม การบรรยายของครู และการสนทนา ส่วนพฤติกรรมการสอนที่ครูภาษาไทยใช้มากเป็นลำดับรองลงมา คือ การใช้สื่อการสอนเป็นการนำนักเรียนเข้าสู่ปัญหา ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของอภิญา ศิริพันธ์ (2536) ที่พบว่า ครูสุขศึกษาใช้สื่อการสอนเป็นการนำนักเรียนเข้าสู่ปัญหามากเป็นลำดับรองมาเช่นเดียวกัน

1.2 ชั้นคิดวิเคราะห์วิจารณ์ ครูภาษาไทยได้ใช้พฤติกรรมการสอนครบทุกรายการตามแบบสังเกตการสอน แสดงให้เห็นว่าครูภาษาไทยเห็นความสำคัญของการฝึกให้นักเรียนรู้จักคิดวิเคราะห์วิจารณ์เป็นอย่างดี นับว่าครูภาษาไทยจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้สอดคล้องกับจุดเน้นของหลักสูตรฉบับปรับปรุง ที่ต้องการให้นักเรียนมีทักษะในการแก้ปัญหา ซึ่งกระบวนการคิดวิเคราะห์วิจารณ์นี้ เป็นกระบวนการสำคัญในการนำนักเรียนไปสู่การพัฒนาทักษะในการแก้ปัญหา ดังที่ผลการวิจัยของเตารีนลิน วรณศิริ (2528) พบว่า วิธีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่มีส่วนช่วยพัฒนาทักษะการแก้ปัญหานั้นแก่นักเรียนนั้น ควรเป็นกิจกรรมที่ฝึกการคิดวิเคราะห์วิจารณ์

1.3 ชั้นการสร้างทางเลือกอย่างหลากหลาย พฤติกรรมการสอนที่ครูภาษาไทยใช้มากที่สุด คือ การชี้ให้นักเรียนได้แสวงหาทางเลือกในการแก้ปัญหาหลาย ๆ วิธีการโดยการใช้อคำถาม ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของโกวิท ประวาลพุกษ์ (2534) ที่ว่า ในการสร้างทางเลือกอย่างหลากหลาย ครูอาจใช้การกระตุ้นย้ายุให้นักเรียนคิดหา

แนวทางอื่น ๆ โดยการใช้คำถามต่าง ๆ

ส่วนพฤติกรรมการสอนที่ครูภาษาไทยไม่ใช้เลย คือ การเปิดโอกาสให้นักเรียนเสนอแนะถึงแนวทาง หรือวิธีการแก้ปัญหา ซึ่งแสดงให้เห็นว่าในการเรียนการสอน ครูภาษาไทยยังไม่เปิดโอกาสให้นักเรียนได้แสดงความคิดเห็น ซึ่งผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับผลการวิจัยของนรา บุรณรัช (2518) ที่พบว่า พฤติกรรมการสอนที่ครูใช้น้อยที่สุด คือ การยอมรับหรือนำความคิดเห็นของนักเรียนมาใช้ และการให้นักเรียนเป็นผู้ริเริ่ม

1.4 ชั้นประเมินและตัดสินใจเลือกทางเลือก พฤติกรรมการสอนที่ครูภาษาไทยใช้มากที่สุด คือ การที่ครูเป็นผู้กำหนดวิธีแก้ปัญหาให้นักเรียน ซึ่งการที่ครูเป็นผู้กำหนดวิธีแก้ปัญหาให้นักเรียนนี้ นับว่าเป็นพฤติกรรมการสอนที่ไม่ส่งเสริมจุดเน้นของการใช้ทักษะกระบวนการ เพราะการใช้ทักษะกระบวนการในการเรียนการสอน เป็นการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ต้องการให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางในการทำกิจกรรมให้มากที่สุด เพราะฉะนั้นพฤติกรรมการสอนที่ครูภาษาไทยเป็นผู้กำหนดวิธีการแก้ปัญหาให้นักเรียน จึงเป็นพฤติกรรมการสอนที่ครูภาษาไทยควรปรับปรุงอย่างยิ่ง โดยครูควรเปิดโอกาส และกระตุ้นให้นักเรียนรู้จักประเมิน และตัดสินใจเลือกวิธีแก้ปัญหาด้วยตนเอง อย่างมีเหตุผล

1.5 ชั้นการวางแผนและกำหนดขั้นตอนการปฏิบัติ พฤติกรรมการสอนที่ครูภาษาไทยใช้มากที่สุด คือ ครูเป็นผู้กำหนดขั้นตอนการปฏิบัติงานให้นักเรียน แสดงให้เห็นว่า ในชั้นนี้พฤติกรรมการสอนของครูภาษาไทย ยังคงยึดครูเป็นศูนย์กลางในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ซึ่งผู้วิจัยมีความเห็นว่าในชั้นนี้ครูควรเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้กำหนดวิธีการและขั้นตอนการปฏิบัติงานด้วยตนเองให้มากที่สุด เพื่อให้แผนการดำเนินงานเป็นสิ่งที่มาจากความต้องการ และความสนใจของผู้เรียน และแผนการดำเนินงานที่มาจากความพึงพอใจของผู้เรียนนี้ จะเป็นขั้นตอนที่นำไปสู่การทำงานที่มีประสิทธิภาพ ดังนั้นครูผู้สอนจึงควรทำหน้าที่เป็นเพียงผู้ให้คำปรึกษา ดูแล และสนับสนุนในการวางแผน และกำหนดขั้นตอนการปฏิบัติงานของผู้เรียนเท่านั้น

พฤติกรรมการสอนที่ครูภาษาไทยใช้มากอีกเช่นกัน คือ การให้คำแนะนำในการวางแผน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของสุจินต์ วิชาธรรานนท์ (2524) ที่ว่า

แนวทางที่ครูจะช่วยให้นักเรียนเกิดความภูมิใจและเชื่อมั่นในตนเองยิ่งขึ้น คือ ครูผู้สอน อาจตอบสนองความต้องการของนักเรียนเกี่ยวกับความรู้สึกว่าตนเองมีค่า ด้วยการช่วยให้นักเรียนประสบความสำเร็จในการเรียน เช่น การให้คำแนะนำ เพื่อให้นักเรียนได้พึ่งตนเอง เป็นการเปิดโอกาสให้นักเรียนทำงานสำเร็จ อันจะช่วยสร้างความมั่นใจให้แก่ นักเรียน ทำให้นักเรียนรู้สึกว่าตนเองมีความสามารถ และยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ศุภาวิทย์ อาศุณิชัยพันธ์ (2535) ที่พบว่าพฤติกรรมการสอนที่นักเรียนปรารถนาให้เกิด ขึ้นในระดับมากที่สุดคือ ครูแนะนำวิธีการทำงานให้นักเรียนเข้าใจก่อนมอบหมายงาน

พฤติกรรมการสอนที่ครูภาษาไทยไม่ใช้เลย คือ การให้นักเรียน กำหนดขั้นตอนในการปฏิบัติงาน ซึ่งเป็นการแสดงให้เห็นอีกเช่นกันว่า ในการเรียน การสอนภาษาไทยโดยใช้ทักษะกระบวนการ ครูยังเปิดโอกาสให้นักเรียนมีบทบาทเป็นผู้ริเริ่มในกิจกรรมการเรียนการสอนน้อย ผลการวิจัยข้อนี้สอดคล้องกับผลการวิจัยของ นรา บุรณรัช (2518) ที่พบว่า พฤติกรรมการสอนที่ครูใช้น้อยที่สุด คือ การยอมรับ หรือนำความคิดเห็นของนักเรียนมาใช้ และการให้นักเรียนเป็นผู้ริเริ่ม

1.6 ขั้นการปฏิบัติด้วยความชื่นชม พฤติกรรมการสอนที่ครูภาษาไทยใช้ มากที่สุด คือ การที่ครูได้มีการเตรียมเอกสาร ข้อมูล และอุปกรณ์เพื่อการปฏิบัติของ นักเรียน ซึ่งเป็นการส่งเสริมและสนับสนุนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยยึดผู้เรียน เป็นศูนย์กลางในการทำกิจกรรมเป็นอย่างดี ซึ่งผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ ลอเรตตา มาเรีย เฮาเซอร์ (Loretta Meria Hauser, 1991) ที่พบว่า ครู ที่เอาใจใส่นักศึกษาโดยการเตรียมสภาพแวดล้อมให้สนับสนุนการเรียนรู้ หาโอกาสให้นักศึกษาเรียนรู้โดยการจัดกิจกรรมนี้ จะทำให้นักศึกษาเกิดแรงจูงใจ และเกิดการ พัฒนาการรับรู้ด้วยตัวเอง และจากการที่ผู้เรียนเกิดการรับรู้ด้วยตัวเองนี้ จะนำไปสู่ การเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางอันเป็นเป้าหมายของการเรียนการสอนแบบ กระบวนการ

พฤติกรรมการสอนที่ครูภาษาไทยใช้มากอีกเช่นกัน คือ การที่ครู ภาษาไทยได้สอดแทรกคุณธรรมในการทำงานให้แก่นักเรียน ซึ่งพฤติกรรมการสอนนี้ สอดคล้องกับแนวคิดำเนินการของหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น มุทศักราช 2524 (ฉบับ ปรับปรุง พ.ศ. 2533) ของกรมวิชาการ (2534) ข้อหนึ่งซึ่งกำหนดไว้ว่า "ในการ

จัดการเรียนการสอนและกิจกรรมต่าง ๆ "ให้สอดแทรกการเสริมสร้างค่านิยมและการพัฒนาจริยธรรมอย่างสม่ำเสมอ"

พฤติกรรมการสอนโดยการใช้การแสดงบทบาทสมมุติ และการแสดงละครเป็นพฤติกรรมการสอนที่ครูใช้น้อยมาก ซึ่งจากที่ผู้วิจัยทำการสังเกตการสอนพบว่าในการแสดงบทบาทสมมุติ และการแสดงละครแต่ละครั้ง มักจะมีปัญหาในการคุมชั้น นอกจากนี้ผู้เรียนมักจะใช้เวลาในการเตรียมและการแสดงบทบาทสมมุติ และการแสดงละคร มากเกินกว่าเวลาที่ครูกำหนดไว้ ทำให้ครูไม่สามารถสรุปบทเรียนได้ตามแผน ด้วยเหตุผลดังกล่าวจึงอาจเป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้ครูภาษาไทยใช้กิจกรรมการแสดงบทบาทสมมุติ และการแสดงละครในการเรียนการสอนน้อยมาก

1.7 ชั้นการประเมินระหว่างปฏิบัติ พฤติกรรมการสอนที่ครูภาษาไทยมากที่สุด คือ ครูบอก อธิบาย ชี้แจงข้อบกพร่องของงานแก่นักเรียน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของทองสุข รวยสูงเนิน (2527) ที่พบว่า พฤติกรรมการสอนด้านการใช้วิธีสอนและเทคนิคการสอน วิธีการสอนที่ครูใช้มากที่สุด คือ บอก อธิบายหรือบรรยาย

1.8 ชั้นการปรับปรุงให้ดีขึ้นเสมอ พฤติกรรมการสอนที่ครูภาษาไทยใช้มากที่สุด คือ การกระตุ้นให้นักเรียนแก้ไขงานของตนเองให้ดีขึ้น และการชี้แนะวิธีแก้ไขงานของนักเรียน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ อภิญญา ศิริพันธ์ (2536) และ จิรพรรณ รัตนวิระประดิษฐ์ (2535) ที่พบว่า พฤติกรรมการสอนที่ครูใช้มากที่สุด คือ การกระตุ้นให้นักเรียนแก้ไขงานของตนเองให้ดีขึ้น และการชี้แนะวิธีแก้ไขงานของนักเรียน เช่นเดียวกัน

ผู้วิจัยพบว่าเมื่อเปรียบเทียบกันแล้ว จะเห็นได้ชัดเจนว่าครูภาษาไทยใช้พฤติกรรมการสอนโดยการกระตุ้นให้นักเรียนแก้ไขงานของตนเองให้ดีขึ้นอยู่ในระดับมาก ในขณะที่พฤติกรรมการสอนของครูภาษาไทยโดยการให้นักเรียนลงมือปรับปรุงงานนั้นอยู่ในระดับน้อยมาก แสดงให้เห็นว่าครูภาษาไทยเล็งเห็นความสำคัญของการปรับปรุงงานให้ดีขึ้นโดยการกระตุ้นให้นักเรียนแก้ไขงานของตนเอง แต่ครูภาษาไทยยังเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ลงมือปรับปรุงงานของตนเองน้อยมาก พฤติกรรมการสอนดังกล่าวจึงเป็นการใช้ทักษะกระบวนการในการเรียนการสอนที่ยังไม่ครบวงจรนัก เพราะผู้เรียนยังไม่ได้ลงมือปรับปรุงงานของตนเอง

พฤติกรรมการสอนที่ครูภาษาไทยไม่ใช้เลย คือ การให้นักเรียน รายงานผลการปรับปรุงงานของตน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของอภิญา ศิริพันธ์ (2536) ที่พบว่าครูสุศึกษาไม่มีการให้นักเรียนรายงานผลการปรับปรุงงานของตนเช่นกัน

1.9 ชั้นการประเมินผลรวมเพื่อให้เกิดความภูมิใจ พฤติกรรมการสอนที่ครูภาษาไทยใช้มากที่สุด คือ การให้คำชมเชยและยกย่องผลงานของนักเรียน ซึ่งการให้ความสำคัญกับการชมเชยและยกย่องผลงานของนักเรียนนี้สอดคล้องกับผลการวิจัยของ สุภาณีชัย อาศวนิชย์พันธ์ (2535) ที่พบว่า ความคิดเห็นด้านปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน ทั้งครูและนักเรียนปรารถนาให้เกิดพฤติกรรมของครูในการชมเชย สัมผัส และให้กำลังใจแก่นักเรียน

พฤติกรรมการสอนที่ครูภาษาไทยไม่ใช้เลย คือ การให้นักเรียน นำผลงานจัดป้ายนิเทศ ซึ่งผู้วิจัยมีความเห็นว่าทั้งนี้อาจเนื่องจากการเรียนในแต่ละคาบ อาจมีเวลาน้อย หรือมีผลงานไม่เพียงพอที่จะจัดแสดงในคาบเรียนได้ การให้นักเรียน นำผลงานจัดป้ายนิเทศจึงอาจเกิดขึ้นนอกคาบเรียน ทำให้ผลการสังเกตการสอนซึ่งเป็นการเก็บข้อมูลเฉพาะพฤติกรรมการสอนที่เกิดขึ้นในคาบเรียน ไม่สามารถสังเกตพบพฤติกรรมการสอนเหล่านี้ได้ ในประเด็นนี้ผู้วิจัยมีความเห็นว่า ผลงานที่นักเรียนทำได้ในแต่ละคาบเรียนนั้น อาจจะไม่ใช้ผลงานชิ้นใหญ่ที่สมบูรณ์แบบ เช่น สมุดภาพ ป้ายโฆษณา เป็นต้น แต่ถึงแม้ผลงานดังกล่าวจะเป็นเพียงเศษกระดาษที่บันทึกผล การปฏิบัติงาน หรือผลของการศึกษาค้นคว้า ก็สามารถที่จะนำมาจัดป้ายนิเทศ เพื่อให้นักเรียนเกิดความภูมิใจกับผลงานของตนได้

2. การใช้ทักษะกระบวนการในการสอนวิชาภาษาไทยของครูภาษาไทย จาก การสังเกตการสอนในแต่ละครั้ง จะพบทั้งครูภาษาไทยที่ใช้ทักษะกระบวนการเพียง 1 ขั้นตอน และครูภาษาไทยที่ใช้ทักษะกระบวนการมากกว่า 1 ขั้นตอนในการเรียนการสอน 1 คาบ ซึ่งเมื่อผู้วิจัยทำการสังเกตการสอนครบทั้ง 96 ครั้งแล้ว พบว่า ครูภาษาไทย ได้ใช้ทักษะกระบวนการครบทุกขั้นตอน และทักษะกระบวนการขั้นที่ครูภาษาไทยใช้มากที่สุด คือขั้นที่ 6 ปฏิบัติด้วยความชื่นชม ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับผลการวิจัยของ สมคิด อยู่แก้ว (2534) ที่พบว่าทักษะกระบวนการขั้นที่ครูใช้ทุกครั้งในการสอนคือขั้นที่ 6 ปฏิบัติด้วยความชื่นชม ส่วนทักษะกระบวนการขั้นที่ครูภาษาไทยใช้น้อยที่สุด คือ ขั้นที่ 4

การประเมินและตัดสินใจเลือกทางเลือก ซึ่งจากผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับผลการวิจัยของ สมคิด อยู่แก้ว (2534) จิตรธรรม รัตนวิระประดิษฐ์ (2535) และอภิญา ศิริพันธ์ (2536) ที่พบว่า ทักษะกระบวนการขั้นที่ครูใช้น้อยที่สุด คือขั้นที่ 4 การประเมิน และตัดสินใจเลือกทางเลือก สำหรับประเด็นนี้ผู้วิจัยมีความเห็นว่าทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ครูผู้สอนเห็นว่านักเรียนรู้จักเสนอวิธีการแก้ปัญหาหลาย ๆ วิธีแล้ว จึงไม่ได้เน้นการให้นักเรียนนำวิธีการแต่ละวิธีมาพิจารณา และประเมินเพื่อตัดสินใจเลือกวิธีการที่ดีที่สุด เนื่องจากแต่ละวิธีสามารถที่จะนำมาใช้ในการแก้ปัญหาได้ทั้งสิ้น ครูจึงสรุปว่าผู้เรียนมีทักษะในการแก้ปัญหาเป็น โดยขาดการคำนึงว่าในชีวิตจริงนั้น การที่ผู้เรียนจะเลือกวิธีการในการนำไปใช้ในการแก้ปัญหา ผู้เรียนควรจะตัดสินใจเลือกว่าจะนำวิธีการใดไปใช้ในการแก้ปัญหาก่อนจึงจะเหมาะสม

ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

ข้อเสนอแนะสำหรับผู้บริหาร และผู้ที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาส่งเสริมคุณภาพการเรียนการสอนของครูภาษาไทย

1. ควรจัดการอบรมสัมมนาเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับการใช้ทักษะกระบวนการในการสอนภาษาไทย
2. ควรจัดการนิเทศการณ์วิชาการภาษาไทยทั้งภายนอกและภายใน เกี่ยวกับการใช้ทักษะกระบวนการในการสอนของครูภาษาไทย

ข้อเสนอแนะสำหรับครูผู้สอน

1. ครูควรดำเนินการใช้ทักษะกระบวนการในการสอน โดยการฝึกให้ผู้เรียนได้มีโอกาสผ่านกระบวนการของทักษะกระบวนการทั้ง 9 ขั้น เมื่อเรียนจบทั้งรายวิชา
2. ครูควรพยายามทดสอบผู้เรียนอยู่เสมอว่า ผู้เรียนมีทักษะกระบวนการในขั้นใดบ้าง และยังขาดทักษะกระบวนการในขั้นใด เพื่อที่จะส่งเสริมให้ครบกระบวนการ
3. ครูควรศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับการจัดทำแผนการสอนที่เน้นการใช้ทักษะกระบวนการในการสอน และควรจัดทำแผนการสอนที่เน้นการใช้ทักษะกระบวนการขั้น เพื่อใช้เป็นแนวทางในการใช้ทักษะกระบวนการในการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

4. หลังจากที่ครูได้กระตุ้นให้นักเรียนแก้ไขงานของตนเองแล้ว ครูควรเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ลงมือปรับปรุงงานของตนเองให้ดีขึ้นด้วย

5. ครูควรใช้วิธีการในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้มากขึ้น เช่น การแสดงละคร การแสดงบทบาทสมมุติ การทัศนศึกษา เป็นต้น

6. ครูควรจัดกิจกรรมการประกวดผลงานของนักเรียน เพื่อเป็นการฝึกทักษะกระบวนการขั้นสุดท้าย คือ ขั้นประเมินผลรวมเพื่อให้เกิดความภูมิใจ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์วิชาภาษาไทยของนักเรียนที่ได้รับการสอนแบบทักษะกระบวนการ กับวิธีสอนที่ใช้กระบวนการอื่น ๆ

2. ในการทำวิจัยครั้งต่อไป ผู้วิจัยควรมีโอกาสดูแผนการสอนประกอบการสังเกตการสอน จะช่วยให้ได้ข้อมูลที่ชัดเจนมากขึ้น

3. ควรมีการศึกษานวัตกรรมการสอนโดยใช้ทักษะกระบวนการของครู โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลหลาย ๆ วิธี ทั้งจากการสังเกตการสอน การสัมภาษณ์ครู และการสัมภาษณ์นักเรียน เพื่อให้ได้ข้อมูลบางประการเกี่ยวกับนวัตกรรมการสอนโดยใช้ทักษะกระบวนการของครู ซึ่งอาจเป็นนวัตกรรมที่ไม่ได้ปรากฏภายในห้องเรียนด้วย

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย